

TÜRK HALK MÜZİĞİ FONETİK NOTASYON SİSTEMİ/THMFNS'NİN EĞİTSEL/ÖĞRETİSEL UYGULAMALARA AKTARIM/ADAPTASYON SÜREÇLERİNDE KULLANILMASI ÖNGÖRÜLEN MODELLER: KAYPENTAX®: MOTOR KONUŞMA PROFİLİ MODEL 5141

Gonca Demir

Research Asst., Istanbul Technical University, Turkey, gnc.dmr@windowslive.com

Abstract

The Models Projected to Be Used in the Transfer/Adaptation Process of Turkish Folk Music Phonetic Notation System/TFMPNS to Educational/Doctrinal Applications: KayPENTAX®: Motor Speech Profile Model 5141

Turkish Folk Music Phonetic Notation System/TFMPNS is a notation system example which aims to initiate a parallel application to the national/international linguistic/musicological application foundations of which were laid under the scope of Istanbul Technical University Institute of Social Science Turkish Music Program post graduation thesis, which will be developed under the scope of Istanbul Technical University Institute of Social Science Musicology and Music Theory Program doctorate thesis, which is configured in phonetics/morphology/vocabulary axis of together with traditional/international attachments based on Standard Turkey Turkish/STT (the standard language/standard variant which is recognized and adopted in a community as a means of agreements among the regions, gains dominant position by becoming widespread spoken dialects and has a large function among language types and usage areas is in a position of means of communication among speakers of different dialects)-Turkish Linguistic Institution Transcription Signs/TLITS (transcription marks used to transcribe local oral features existing on the axis of phonetics/morphology/lexicon criteria and theoretical/performance infrastructure of local oral texts, which is collected through the comprehensive compilation work on Anatolian dialectology)-International Phonetic Alphabet/IPA (standard alphabet type consisting of signs and symbols which is developed with the aim of redacting sound values in international standards, encoding speech sounds of all languages in an exemplary manner, preventing confusion engendered with numerous transcription system by providing correct pronunciation of languages and developing a separate symbol for each sound) sounds.

KayPENTAX® (Kay Electric Company & PENTAX Medical Company) Motor Speech Profile Model 5141; it is a model sampling which presents the clinical/acoustics/kinematical/aerodynamic features specific to the symptoms of acoustic phonetic and voice disorders, in an interactive format together with animation and sounds and is designed as a pedagogical tool for individual/social/class/educational/doctrinal applications of the science of phonetics/speech. Program which serves as practical reference for educational/doctrinal applications is an alternative software which was designed to teach principal phonetic/speaking science principles and bases as subsidiary course material for students who are educated in speaking science courses. In order to adopt principles which subsists in theoretic/actual substructure of speaking science presents strength and easy to use interactive source/database/model. Phonetic science complex principles

and bases could be analyzed more materialized by these interactive models.

Through this announcement which is to be presented within the scope of INTCESS 17 (4rd International Conference On Education And Social Sciences); transmission/adaptation process of speech/voice analysis features structured in phonological/musicological legislation axis to Turkish Folk Music Phonetic Notation System Database/TFMPNS D will be carried out through case of KayPENTAX® (Kay Electric Company & PENTAX Medical Company) Motor Speech Profile Model 5141.

Keywords: KayPENTAX® (Kay Electric Company & PENTAX Medical Company) Motor Speech Profile Model 5141, Turkish Folk Music Phonetic Notation System Database/TFMPNS D.

Özet

Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi/THMFNS ulusal/uluslararası platformlardaki dilbilimsel/müzikbilimsel uygulamalara paralel bir uygulama başlatabilmek amacıyla İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Programı yüksek lisans tezi kapsamında ilk temelleri atılan, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji ve Müzik Teorisi Programı doktora tezi kapsamında geliştirilecek olan, ses bilgisi/şekil bilgisi/söz varlığı ölçütleri ekseninde yerel/evrensel ilintilerle birlikte Standart Türkiye Türkçesi/STT (bir toplulukta bölgeler üstü anlaşma aracı olarak tanınıp benimsenen, konuşulan lehçeler/ağızlar içerisinde yaygınlaşarak hâkim duruma geçen, dil türleri/kullanıldığı saha içerisinde en geniş işleve sahip olan yerel/sosyal tabakalara has izler taşımayan, ağızlar üstü/norm oluşturucu/varyasyon azaltıcı standart/prestij varyant/standart dil), Türk Dil Kurumu Çeviri yazı İşaretleri/TDKÇYİ (Anadolu diyalektolojisi üzerine yapılan kapsamlı derleme çalışmaları aracılığıyla derlenen yöresel ağız metinlerinin kuramsal/ıcrasal altyapısında ses bilgisi/şekil bilgisi/söz varlığı ölçütleri ekseninde varlığını sürdüren yöresel ağız özelliklerini transkript edebilmek amacıyla kullanılan transkripsiyon işaretleri)- Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA (ses değerlerini uluslararası standartta yazıya dökebilme, tüm dillerdeki konuşma seslerini örnek bir biçimde kodlayabilme, dillerin doğru telaffuz edilmesini sağlayarak çok sayıda transkripsiyon sisteminin doğurduğu karışıklıkları önleyebilme, her bir ses için ayrı bir sembol geliştirebilme amacı ile işaret ve simgelerden oluşturulmuş standart alfabe türü) sesleri üzerinde yapılan notasyon sistemi örneğidir.

KayPENTAX® (Konuşma, Ses ve Yutkunma Cihazlarında Dünya Liderleri: Kay Elektrik Şirketi & PENTAX Medikal Şirketi) Motor Konuşma Profili Model 5141; akustik fonetik ve ses bozuklukları semptomlarına özgü klinik/akustik/kinematik/aerodinamik özellikleri animasyon ve seslerle interaktif bir formatta sunan, fonetik/konuşma bilimi alanı bireysel/toplumsal/sınıfsal eğitsel/öğretisel uygulamaları için pedagojik bir araç olarak tasarlanan model örneğidir. Eğitsel/öğretisel uygulamalarda kullanışlı bir referans olarak hizmet veren program deneysel fonetik ve konuşma bilimi kurslarında eğitim/öğretim gören öğrencilere temel fonetik/konuşma bilimi ilke ve esaslarını öğretmek için tamamlayıcı kurs materyali olarak tasarlanmış olan alternatif programdır. Konuşma biliminin kuramsal/ıcrasal altyapısında varlığını sürdüren prensiplerin benimsenebilmesi için güçlü ve kullanımı kolay interaktif bir kaynak/veritabanı/model sunmaktadır. Bu interaktif modeller aracılığı ile fonetik bilimi karmaşık ilke ve esasları daha somutlaştırılmış bir biçimde analiz edilebilmektedir.

INTCESS 17 (4rd International Conference On Education And Social Sciences) kapsamında sunulacak olan bildiri aracılığıyla; sesbilimsel/müzikbilimsel yasalar ekseninde yapılan konuşma/ses analiz özelliklerinin Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Veritabanı/THMFNS V'nına aktarım/adaptasyon süreçleri KayPENTAX® (Kay Elektrik Şirketi & PENTAX Medikal Şirketi) Motor Konuşma Profili Model 5141 model örneklemini üzerinden gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: KayPENTAX® (Kay Elektrik Şirketi & PENTAX Medikal Şirketi) Motor Konuşma Profili Model 5141, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Veritabanı/THMFNS V.

1. TÜRK HALK MÜZİĞİ FONETİK NOTASYON SİSTEMİ VERİTABANI/THMFNS V

Müzik türleri içerisindeki ayrıcalıklı yerini kaynağını yöresel ağız farklılıklarında bulan kişiliğinden alan, yarınları ağız farklılıklarından doğan tavrını korumasına ve değişime karşı direnebilmesine bağlı olan Türk

halk müziği verimlerinde varlığını sürdüren yöresel ağız özelliklerinin dilbilimsel yasalara bağlı olarak ses bilgisi/şekil bilgisi/söz varlığı ölçütleri ekseninde Standart Türkiye Türkçesi/STT-Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TDKÇYİ ile transkript edildiği, müzikolojik yasalara bağlı olarak ise etnomüzikolojide dilbilimsel yaklaşımlar-performans/icra gösterim teori ekseninde yapılanan sözel/sanatsal bir performans türü olarak tanımlanan türkülerin kuramsal/icrasal altyapısında varlığını sürdüren Türk halk müziği yöresel ağız özelliklerinin de Standart Türkiye Türkçesi/STT-Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TDKÇYİ ile transkript edildiği, diğer dünya dillerinde de var olan bu gerçeğin yerel/evrensel standartlarca varlığı/kullanılabilirliği çeşitli alanlar üzerinde tescillenmiş olan Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA sesleri aracılığıyla notasyona aktarılacak aslına en uygun şekilde tekrar tekrar seslendirilebileceği dilbilimi/müzikoloji kaynak ve otoritelerince tespit edilerek onaylanmıştır (Radhakrishnan, 2011: 422-463).

Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi/THMFNS; ulusal/uluslararası platformlardaki uygulamalara paralel bir uygulama başlatılabilmek amacıyla İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Programı yüksek lisans tezi kapsamında önerilen, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji ve Müzik Teorisi Programı doktora tezi kapsamında geliştirilecek olan, sesbilgisi/şekil bilgisi/söz varlığı ölçütleri ekseninde yerel/evrensel ilintilerle birlikte Standart Türkiye Türkçesi/STT (bir toplulukta bölgeler üstü anlaşma aracı olarak tanınıp benimsenen, konuşulan lehçeler/ağızlar içerisinde yaygınlaşarak hâkim duruma geçen, dil türleri/kullanıldığı saha içerisinde en geniş işleve sahip olan yerel/sosyal tabakalara has izler taşımayan, ağızlar üstü/norm oluşturucu/varyasyon azaltıcı standart/prestij varyant/standart dil: Demir, 2002/4: 105-116), Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TDKÇYİ (Anadolu diyalektolojisi üzerine yapılan kapsamlı derleme çalışmaları aracılığıyla derlenen yöresel ağız metinleri ses bilgisi/şekil bilgisi/söz varlığı ölçütleri özelliklerini transkript edebilmek amacıyla kullanılan transkripsiyon işaretleri: TDK, 1945: 4-16) ve Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA (ses değerlerini uluslararası standartta yazıya dökme, tüm dillerdeki konuşma seslerini örnek bir biçimde kodlayabilme, çok sayıda transkripsiyon sisteminin doğurduğu karışıklıkları önleyebilme, her bir ses için ayrı bir sembol geliştirebilme amacı ile işaret ve simgelerden oluşturulmuş standart alfabe türü: IPA, 1999) sesleri ekseninde yapılan fonetik notasyon sistemi örneğidir (Demir, 2011).

Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Veritabanı/THMFNS V; Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Alfabe Veritabanı/THMFNS AV & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Ses Veritabanı/THMFNS SV & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sözlük Veritabanı/THMFNS SzV & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Eser Veritabanı/THMFNS EV & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonetik Terapi Uygulamaları/THMFNS FTU & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonotaktik Farkındalık Yetileri Gelişim Süreçleri/THMFNS FFYGS & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonotaktik Olasılık Hesaplayıcı Veritabanı/THMFNS FOHV & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi İşitsel Ayırt Etme Testi/THMFNS İAT & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Artikülasyon Testi/THMFNS AT & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesçil Çözümleme Testi/THMFNS SÇT & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesbilgisel-Şekilbilgisel-Sözvarlıksal Ölçütleri Belirleme Testi/THMFNS SŞSÖBT vb gibi verileri de bünyesinde barındırmaktadır. (Bkz Şekil 1 & Tablo 1-2).

YÖRESİ: URFA

KİMDEN ALINDIĞI:
MUKİM TAHİR

DERLEYEN & NOTAYA ALAN:
MUZAFFER SARISÖZEN
OKUYAN:
TENEKECİ MAHMUT GÜZELGÖZ

Gele Gele Geldim Bir Kara Daşa

Ge le ge le gel dım bir ka ra da şa
Ni ce Sü lèy man lar tab tan en dır

4
Ya zı lan lar ge lır sağ o lan ba şa a man
Nı ce sı nın gul ben zı nı sol dı rır a man

7
e fen dım Bı zı has ret koy dı ka vim
e fen dım Ni ce sı nı dön mez é le

10
kar da şa Bi ray rı lıt bir yob sil lıt bir rö
gön de rır

13
lüm a ma ne fen dım

Şekil 1. Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Eser Veritabanı/THMFNS EV: Standart Türkiye Türkçesi/SST ve Urfa/Kerkük/Taleffer Ağızları Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/UKTA TDKÇYİ ile metinsel/müzikal transkripsiyon (Özbek, 2010: 254-255 & Demir, 2011: 246)

Tablo 1. Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi/THMFNS
Müzikolojisi/Müzikolinguistik/Müzikolekt/Müzikodilbilimsel Performans Özellikleri

Gele gele geldik bir kara taş/jele jele jeldic bir kara taşa Gele gele geldim bir kara daşa/Gele gele geldüm bir kara daşa			
Standart Türkiye Türkçesi/STT	Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA	Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TKÇYİ	Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA
Gele gele geldik bir kara taş	jele jele jeldic bir kara taşa	Gele gele geldim bir kara daşa	Gele gele geldüm bir kara daşa
Yazılanlar gelir sağ olan başa (aman efendim)	jazwlanlar jeler sa: olan başa aman efendim	Yazılanlar gelır sağ olan başa aman efendim	jazwlanlar gelür sag olan başa aman efendüm
Bizi hasret koyar kavim kardaşa	bızı hasret kojor kavim kardaşa	Bızı hasret koydı kavim kardaşa	Büzü hasret kojdu kavım kardaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm (aman efendim)	bir ajrwlık bir joksulluk bir ölym aman efendim	Bir ayrılığ bir yohsıllığ bir ölüm aman efendim	Bir ajrwlıwğ bir joxswllıwğ bir əjım aman efendüm

Nice sultanları tahttan indirir	niðe sułtanlaru tahttan indirir	Nice Sülëymanları tahtan endirir	Niðe şælejanlaru tahtan endürür
Nicesinin gül benzini soldurur (aman efendim)	niðesinin gyl benzini soıdurur aman efendim	Nicesin'in gül benzini soldurur aman efendim	Niðesünün gyl benzini soldurur aman efendüm
Niceleri dönmez yola gönderir	niðeleri dönmez jota jönderir	Nicesini dönmez ele gönderir	Niðesünü dænmez ele gænderür
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm (aman efendim)	bir ajruıruk bir joksuluk bir ølym aman efendim	Bir ayrılış bir yohsılılış bir ölüm aman efendim	Bir ajruıluş bir jøxsulluř bir ælım aman efendüm
Not 1. Anadolu ağız araştırmalarında çeviriyazı sistemleri: standart yazım/transkripsiyon/variasyon yöntemi ekseninde Standart Türkiye Türkçesi/STT ile transkript edilmiştir (Demir, 2002/4) & (Demir, 2010: 93-106) & (Demir, 2012: 1-8) & (TRT THM Repertuarı Nota Arşivi: Url < http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?reyno=701&ad=GELE%20GELE%20GELD%20DDK%20B%20DDR%20KARA%20TA%20DEA >)	Not 2. IPA Turca: Kural Tabanlı Türkçe Fonetik Dönüştürücü Programı/KTTTFDP (Bicil & Demir, 2012) ekseninde Türk alfabesindeki harflerin IPA karşılıkları ve ses tanımları (Pekacar & Güner Dilek, 2009: 584-588)-Türkiye Türkçesi Söyleyiş Sözlüğü/TTSS sesbilim Abecesi: ünlü ve ünsüzlerin IPA karşılıkları (Ergenç, 2002: 46-47) aracılığıyla Uluslararası Fonetik Alfabe/Uluslararası Sesbilgi Alfabeti/İPA ile transkript edilmiştir.	Not 3. Etnomüzikolojide dilbilimsel yaklaşımlar: müzikolojik veri kaydetmede fonetik yazı kullanımı: ağız dokümantasyonunun dilbilimsel ve müzikolojik eksende gerekliliği: Türk halk müziği yöresel ağız özelliklerinin fonetik notasyonu (Demir, 2011) yöntemi ekseninde Urfa/Kerkük/Tallâfer Ağızları Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/UKTA TDKÇYİ: ünlü-ünsüzler-ayrıt edici işaretler ile transkript edilmiştir (Özbek, 2010: 254-255).	Not 4. Türk dili ağız araştırmalarında Uluslararası Fonetik Alfabe/Uluslararası Sesbilgi Alfabeti/İPA kullanımı: Türkiye'de ağız metinlerinin IPA kullanılarak yazıya geçirilmesi (çeviriyazı işaretlerinin TDK-İPA karşılıkları: Pekacar & Güner Dilek, 2009: 576-578, 584-588) yöntemi ekseninde Standart Türkiye Türkçesi/STT-Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TKÇYİ-Uluslararası Fonetik Alfabe/Uluslararası Sesbilgi Alfabeti/İPA ile transkript edilmiştir.

Tablo 2. Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi/THMFNS Müzikolojisi/Müzikolinguistik/Müzikolekt/Müzikodilbilimsel Performans Özellikleri

<p>Gele gele geldik bir kara taşa/jelæ jelæ jeldic bir kara taşa Gele gele geldim bir kara daşa/Gele gele geldüm bir kara daşa</p>			
<p>Yöresi: Urfa Kimden Alındığı: Mukim Tahir-Eril/Erkek Derleyen & Notaya Alan: Muzaffer Sarısözen-Eril/Erkek Okuyan: Tenekeci Mahmut Güzelgöz-Eril/Erkek TRT THM Repertuarı Sıra No: 701</p>			
Standart Türkiye Türkçesi/STT	Uluslararası Fonetik Alfabe/İPA	Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TKÇYİ	Uluslararası Fonetik Alfabe/İPA
Gele gele geldik bir kara taşa	jelæ jelæ jeldic bir kara taşa	Gele gele geldim bir kara daşa	Gele gele geldüm bir kara daşa
<p>Not 1. Türk halk müziği edebi/müzikal metninin I. dizesinin kuramsal/ıcrasal altyapısında varlığını sürdüren ses bilgisi ölçütleri: Standart Türkiye Türkçesi/STT > Uluslararası Fonetik Alfabe/Uluslararası Sesçil Alfabe/İPA: [a] Geniş, düz, öndamaksıl (predorsal) > [ɑ] Geniş, düz, ardamaksıl (postdorsal) - [e] Geniş, düz, öndil (kapalı) > [ɛ] Geniş, düz, öndil (açık) - [i] Dar, düz, ödil (açık) > [i] / [i] Dar, düz, öndil (kapalı) - [b] > [b] Ötümlü, patlamalı, çift dudak - [d] > [d] Ötümlü patlamalı, dilucu-dişardı - [k] Ötümsüz, patlamalı ardamak > [c] Tonsuz, ön damak, patlamalı - [g] Tonlu, ön damak-dil ortası, patlayıcı > [j] Ötümlü, patlamalı dil-artdamak (ön) - [l] > [l] Tonlu, diş eti, yanak akıcı - [m] > [m] Tonlu, çift dudak, genizli - [r] Ötümlü, çok vuruşlu, dilucu-dişeti > [r] Ötümlü, tek vuruşlu, dilucu-dişeti [ʏ] Ötümsüz, sızıcı - [ř] > [j] Ötümsüz, sızıcı, dil-öndamak - [t] > [t] Ötümsüz, patlamalı, dilucu-dişardı. Urfa/Kerkük/Tallâfer Ağızları Türk Dil Kurumu Çeviriyazı İşaretleri/TKÇYİ > Uluslararası Fonetik Alfabe/Uluslararası Sesçil Alfabe/İPA: [i] Kısa, vurgusuz, i/e arası bir ünlü > [ü] Çok kısa ı- [k] İnce ya da kalın ünlülerle hece kuran, normal k'dan daha arkada teşekkül eden patlayıcı ve kalın olan bir art damak ünsüzü > [k] Tonsuz, arka damak, patlamalı.</p>			

CVCV CVCV CVCCVC CVC CVCV CVCV	CVCV CVCV CVCCVC CVC CVCV CVCV	CVCV CVCV CVCCVC CVC CVCV CVCV	CVCV CVCV CVCCVC CVC CVCV CVCV
Not 2. Türk halk müziği edebi/müzikal metninin I. dizesinin kuramsal/icrasal altyapısında varlığını sürdüren şekil bilgisi ölçütleri: V/C analizi (Gorman, 2013: 39-63): V-Vowel (Ünlü/Sesli Harf), C-Consonant (Ünsüz/Sessiz Harf) sembolize etmektedir. V/C analiz yöntemi türkü metninin tüm dizelerine uygulandığında ses/hece/kelime/cümle dizimsel ölçütler ekseninde farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Örnek: I. kıta III. dize: koyar: CVCVC-kojar: CVCVC-kojdı: CVCCV-kajdu: CVCCV			
Gele gele (ge.le ge.le) gel.dik bir kara ta.şa	jele jele (je.le je.le) jel.dic bir kara ta.şa	Gele gele (ge.le ge.le) gel.dim bir kara da.şa	Gele gele (Ge.le ge.le) gel.dum bir kara da.şa
Not 3. Türk halk müziği edebi/müzikal metninin I. dizesinin kuramsal/icrasal altyapısında varlığını sürdüren ses/hece/kelime/cümle dizimsel ölçütler: prozodik fonotaktik analiz (Sherer, 1994): (.) = hecesel bölümlenme noktalarını sembolize etmektedir. Prozodik fonotaktik analiz yöntemi türkü metninin tüm dizelerine uygulandığında dilbilimsel/ritmik-müzikbilimsel/melodik prozodi örtüşümü kuralları gereğince sesel/hecesel/kelimesel/cümlesel bölümlenme/vurgu noktaları ekseninde farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Örnek: melodik prozodi>ritmik prozodi: gele>ge.le, jele>je.le, gele>ge.le, gele>ge.le			
Türk Dil Kurumu Sözlük Veritabanı/TDK SzV	Türkiye Türkçesi Söyleyiş Sözlüğü Veritabanı/TTSSV	Urfa/Kerkük/Tallâfer Ağızları Dizin ve Sözlük Veritabanı/UKTA DSV	Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sözlük Veritabanı/THMFNS SzV
gele: gele (TDK STS)- gele (TDK BTS)-gelsin (TDK THADS/TTAS)- gel, hele gel, haydi gel (TDK TS). geldik: geldi-k (TDK BTS). bir: bir (TDK STS)-bir (TDK GTS)-ber/bi (TDK TTAS)-bir (TDK TS). kara: kara (TDK GTS)- kara (TDK TTAS)-kara (TDK TS). daşa: taş (TDK GTS)- taş (TDK TTAS)- daş(TDK TS).	je'le: gele > je'le je'ldic: gel-dik > je'l-dic 'bly: bir > 'bly ka'ra: kara > ka'ra 'ta[ɑ: taş-a > 'ta[ɑ	gele: gelmek, bir yere gitmek ulaşmak, varmak. geldim: gelmek, bir yere gitmek ulaşmak, varmak. bir: sayı adı, belirsizlik sıfatı. kara: kara, siyah, kötü, sıkıntılı, yas. daşa: taş.	gele/je'le/gele geldik/je'ldic/geldim bir/bir/bir kara/ka'ra/kara daşa/'ta[ɑ/daşa
Not 4. Türk halk müziği edebi/müzikal metninin I. dizesinin kuramsal/icrasal altyapısında varlığını sürdüren söz varlığı ölçütleri: Türk Dil Kurumu Sözlük Veritabanı/TDK SV (Url <http://www.tdk.gov.tr>) & Urfa/Kerkük/Tallâfer Ağızları Dizin ve Sözlük Veritabanı/UKTA DSV (Özbek, 2010: 113-253) & Türkiye Türkçesi Söyleyiş Sözlüğü Veritabanı/TTSSV (Ergenç, 2002: 46-47) & Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sözlük Veritabanı/THMFNS SzV ekseninde Standart Türkiye Türkçesi/STT-Türk Dil Kurumu Çeviri yazı İşaretleri/TDKÇYİ-Uluslararası Fonetik Alfabe/IPA ile transkript edilmiştir.			

2. KAYPENTAX®: MOTOR KONUŞMA PROFİLİ MODEL 5141

KayPENTAX®: Kay Elektrik Şirketi ve PENTAX Medikal Şirketi işbirliği ile kurulan, genel müdürlüğünü John M. Crump'un yürüttüğü 33 çalışan sayısı ile hizmet veren, konuşma/ses/yutkunma cihazlarında dünya liderleri sloganı ile dünya standartlarıncı varlığı ve kullanılabilirliği çeşitli alanlar üzerinde tescillenmiş olan, otolaringologlara, konuşma/dil pataloglarına, ses/dil bilim uzmanlarına konuşma/ses/yutkunma analizi enstrümantasyonu sağlama üzerine uzmanlaşmış öncü bir şirkettir. Şirket ürün ve modelleri hastaneler/klinikler/üniversiteler bazında konuşma/dil patalogları, foniatri/dil bilim uzmanları tarafınca profesyonel olarak yaygın/aktif bir biçimde kullanılmaktadır. Ana ürün dizisi; gırtlaksı görüntüleme, akustik, yutkunma araçları ve aerodinamiğin çeşitli alanlarını kapsamaktadır.

Dil bozuklukları konuşma parametrelerini ve motor konuşma fonksiyonlarını test eden, grafiksel görüntüler ve sayısal analizler içeren kapsamlı raporlar üreten yazılım seçeneğidir. Program veritabanının kuramsal/icrasal altyapısında motor konuşma fonksiyonlarının değerlendirilebilmesi için kliniksel özellikler, yaygın kliniksel görevlerin yerine getirilebilmesi için yerleşik protokoller, kapsamlı raporlar oluşturabilmek için grafiksel ve sayısal veriler yer almaktadır.

Motor konuşma tanımlama; parametreleri çıkarabilme amacı ile hecesel oran, sürekli sesleme, diyadokinezi vb gibi farklı görevler için yerleşmiş protokoller talep edilmektedir. Çarpık ünlüler genellikle nütürlenmiş ikinci biçimleyici pozisyonu ve anormal ikinci biçimleyici geçişi olarak tanımlanmaktadır. Bu davranışı ölçülebilmek ve değerlendirebilmek için görevler kurulmaktadır. Diadokinetik Oran/DDK periyodikliği artikülator hareketlilik ile çağrıştırılmaktadır. Birçok konuşma parametresi sistematik ve objektif

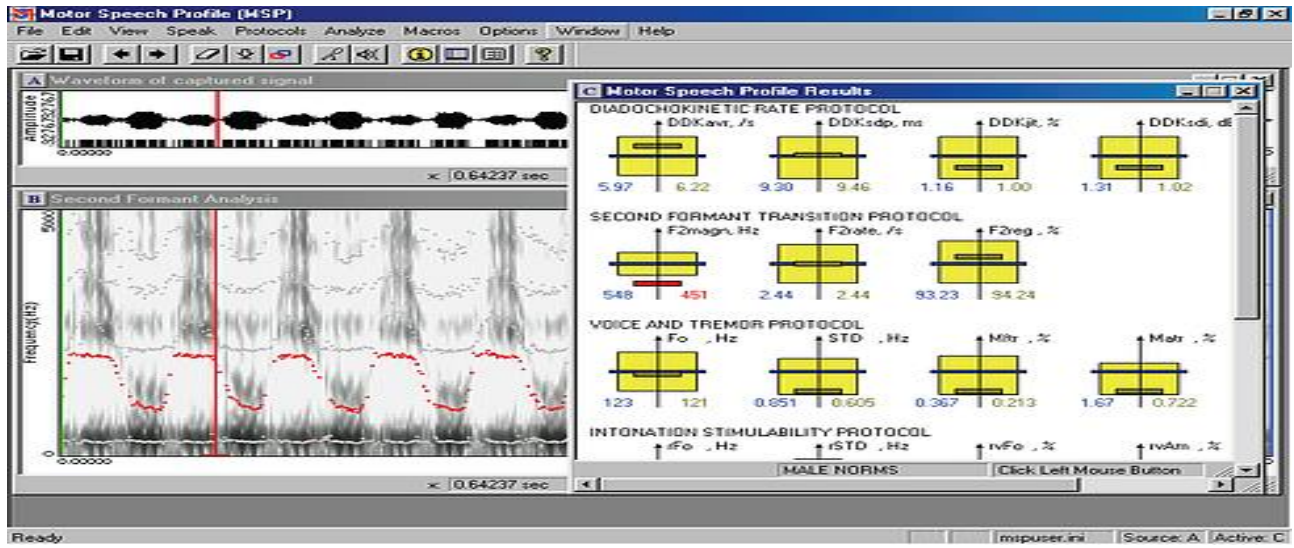
olarak analiz edilerek tamamlanmaktadır.

Raporlama özellikleri; sayısal sonuçlar özetlenmekte ve süreç içerisinde oluşan olumlu/olumsuz değişiklikler rapor halinde sunulmaktadır. Normal değerlere karşı çizilen anormal birey sonuçlarını gösteren bir grafik analizi içermektedir. Nazometre nazalans ölçümleri final raporuna entegre edilebilmektedir. Bu raporlar birey gelişimi ve tedavi planı etkinliğini doğrulamaktadır.

Standart konuşma görevleri; bireye özgü motor konuşma özellikleri gelişim evrelerinde seslendirme alıştırmaları ve dil bozuklukları testleri aktif bir biçimde kullanılmaktadır. Konuşma vurgu testi normal konuşma işleyiş evrelerinde keşfedilemeyen motor konuşma problemlerini açığa çıkarabilmektedir.

Yerleşik protokoller; kapsamlı motor konuşma analiz seçeneklerini içerisinde bulundurmaktadır. Her bir protokol kullanıcıya özgü uygun sözlü cevaplar ve örnekler sağlamaktadır. Yerleşik protokoller testlerin hızlı ve kolay uygulanma süreçlerine olanak sağlamak için edinimi, analizi ve grafiksel raporlamayı otomatikleştirmektedir.

Motor konuşma sonuçları; çıkarılmış parametre normatif aralıklarına ve dil/konuşma fonksiyon bozukluğu duyarlılıklarına özgü araştırma sonuçlarını içeren raporlar programda yer almaktadır (Bkz Şekil 2-6).

Şekil 2. Motor Konuşma Profili Model 5141: bu modülde motor konuşma bozuklukları değerlendirme süreçleri ile ilgili yerleşik protokoller sunulmuştur. Sonuç verileri konuşma performansı hızlı grafik görünümü elde etme süreçleri için normal özne veritabanına grafiksel olarak yerleştirilebilmektedir. Sayısal ve grafiksel özellikler rapor oluşum evreleri için birleştirilebilmektedir. Nötürleşmiş seslere karşı eğilim gösteren ikinci biçimleyici geçiş büyüklüğü nitelikleri azaltılabilmektedir.

Protocol	Macros	Options	Window	Help
Diadochokinetic Rate				▶
Second Formant Transition				▶
Voice and Tremor				▶
Intonation Stimulability				▶
Standard Syllabic Rate				▶
Show MSP Parameters/MSP Report				<F10>
Show Numerical Results/Remove Protocols				<Alt+F10>
Show Information on Active View				

Şekil 3. Motor Konuşma Profili Model 5141: bu modülde otomatik olarak analiz edilebilen belirli konuşma örneklemelerine özgü ayrı protokoller sunulmuştur.

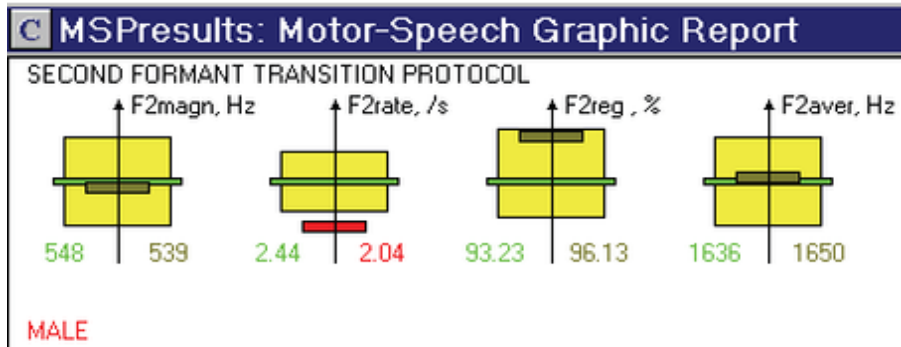
MSPResults: Voice Report

Institution: St. Joseph Medical Center Date: Mar 19, 1999, Fri Acc. #: 1234-5678
Name: John Miller Gender: Male Age: 50 File:
Address: 123 Elmwood Street City: Gottles State: NJ ZIP: 07035
Diagnosis: Normal Comments:

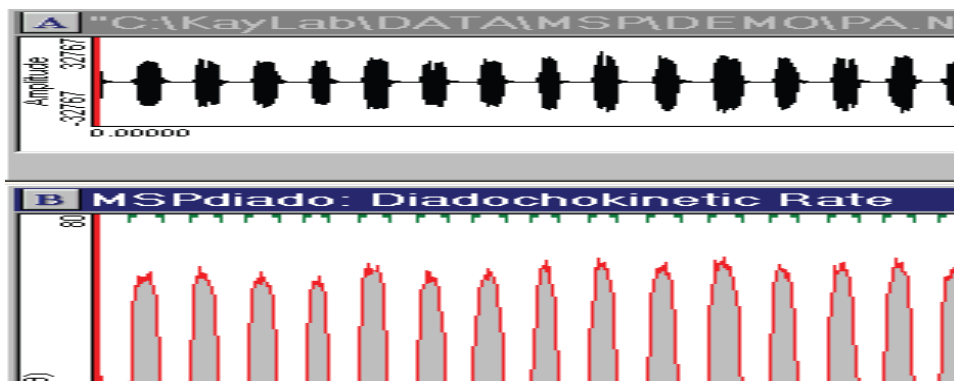
Parameter	Name	Value	Unit	Norm(m)	STD(m)
DIADOCHOKINETIC RATE					
Average DDK Period	DDKavp	160.703	ms	168.540	14.189
Average DDK Rate	DDKavr	6.223	/s	5.972	0.465
Standard Deviation of DDK Period	DDKsdp	3.457	ms	3.297	1.871
Coeff. of Variation of DDK Period	DDKcvp	5.885	%	5.519	1.025
Perturbation of DDK Period	DDKjit	1.002	%	1.161	0.250
Average DDK Peak Intensity	DDKavi	74.412	dB	71.442	3.182
St. Deviation of DDK Peak Int.	DDKsdi	1.021	dB	1.309	0.465
Coeff. Variation of DDK Peak Int.	DDKcvi	1.372	%	1.847	0.691
Maximum Intensity of DDK Sample	DDKmxs	76.518	dB	74.463	2.981
Average Intensity of DDK Sample	DDKavs	55.796	dB	57.866	2.520
Average Syllabic Intensity	DDKsla	69.609	dB	67.264	2.591
SECOND FORMANT TRANSITION					
Magnitude of F2 Variation	F2magn	530.755	Hz	548.260	60.626
Rate of F2 Variation	F2rate	2.564	/s	2.445	0.276
Regularity of F2 Variation	F2reg	97.606	%	93.233	2.484

Save As...
Print...
Info...
Update Graph
OK
Cancel

Şekil 4. Motor Konuşma Profili Model 5141: bu modüle hem sayısal hem de grafiksel formatta kapsamlı rapor oluşum verileri sunulmuştur. Diadokokinetik Oran/DDK normları, ikinci biçimleyici geçiş analiz verileri ve sayısal formattaki STD özellikleri gösterilmektedir. Veritabanındaki sayısal ve grafiksel karşılaştırma verileri rapor olarak yazdırılabilmektedir.

Şekil 5. Motor Konuşma Profili Model 5141: bu modüle özne performans grafiği sunulmuştur. Sarı alan ± 1 STD'yi resmetmektedir. Yeşil hat 1 STD'ye dahil olan sonuçları kırmızı hat ise 1 STD'ye dahil olmayan sonuçları göstermektedir. Ortalama norma ve özne parametresine özgü sayısal sonuçlar verilmektedir. Bu protokol ikinci biçimlendirici analiz verilerine özgü motor konuşma problemlerini iyi bir biçimde açığa çıkarabilmektedir.

Şekil 6. Motor Konuşma Profili Model 5141: bu modüle Diadokokinetik Oran/DDK protokolü ekran seçenekleri sunulmuştur. Pencere B'de DDK periyodunu temsil eden yeşil braket ve DDK amplitüd izleme verilerini temsil eden kırmızı çerçeve gösterilmektedir.

(Url<<http://www.keypentax.com>>)&(Url<<http://www.kayelemetrics.com>>)&(Url<<http://www.pentaxmedical.com>>).

3. TÜRK HALK MÜZİĞİ FONETİK NOTASYON SİSTEMİ/THMFNS'NİN EĞİTSEL/ÖĞRETİSEL UYGULAMALARA AKTARIM/ADAPTASYON SÜREÇLERİNDE KULLANILMASI ÖNGÖRÜLEN MODELLER: KayPENTAX®: MOTOR KONUŞMA PROFİLİ MODEL 5141

Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Gelişim Süreçleri/THMFNS FFYGS; fonoloji/sesbilimi dillerin kuramsal ve icrasal altyapısında varlığını sürdüren konuşma seslerini diller üzeri bir yaklaşımla inceleyen bir bilim dalıdır. Ses dağılımından seçilerek kullanılan konuşma sesleri mikro/makro ölçekte kültürel ve dilsel özellikler ekseninde yapılanmaktadır. Dilin bileşenlerinden biri olarak dildeki konuşma seslerinin dizisel/dizimsel ilişkilerini belirleyen kuralları içeren ve konuşma seslerini bildirişimdeki işlevleri açısından inceleyen sesbilgisi alanının temel basamaklarından biri olan fonolojik/sesbilgisel farkındalık; konuşma seslerinin farkında olabilme ve konuşma seslerini manipule edebilme yetisi olarak tanımlanmıştır. Sesbilgisel hatırlama, sesbilgisel bellek, sesbilgisel üretim vb gibi konuşma seslerine ilişkin bilgilerin kullanılmasını sağlayan sesbilgisel işlem süreçlerini kapsamaktadır. Sesbilgisel işlemlerdeki başarı sesbilgisel stratejilerin kazanılabilmesi ve yeterli bir biçimde kullanabilmesi ile ilişkilendirilmektedir.

İnsanın temel bir biyolojik özelliği olan konuşma eylemi motor hareketlerin kullanımını gerektiren fiziksel/psikolojik/nörofizyolojik bir süreç olup insanda işitme ve ses yolu kullanılarak konuşma işlevinde görev alan organlar yardımı ile düşüncelerin sesli sembollerle kodlanmasıdır. Konuşma sesleri sesbirimsel ve sesbilgisel olmak üzere iki düzeyde incelenmektedir. Sesbirimsel düzey seslerin farklı durumlar içerisinde doğru çıkarılması becerisini sesbilgisel düzey ise seslerin düzenlenmesi/sıralanması/dağılımı ile ilgili özellikleri kapsamaktadır. Sesletim yeterliliği bireyin konuşmada yer alan organlarının ardışık/uyumlu hareketleri ile belirli bir dile ait konuşma seslerini kazanabilmesi ve doğru telaffuz edebilmesi sesbilgisel yeterlilik ise sesbirimlerin dilsel kurallara uygun kullanabilmesi ve sesbilgisel bilişsel bilginin örgütlenebilmesi olarak nitelendirilmektedir. Sesbilgisel farkındalık becerileri bireysel farklılıklar ve dillere özgü faktörler ekseninde yapılanmaktadır.

Konuşma eyleminin sesbilgisel örgütlenme, sesçil motor planlama ve sesletim olmak üzere üç genel düzlemi bulunmaktadır. Konuşma üretimi için solunum/sesleme/sesletim zorunlu süreçler olarak belirlenmiştir. Sesbilgisel kodlama süreçlerinde beyindeki işlemler bilişsel düzlemde harekete geçmekte, düşünceler belli seslere göre dizilmekte ve bellekte saklanan dile ait bilgiler çağırılmaktadır. Kodlanan seslere göre motor planlama düzeyinde hangi organların ne şekilde çalışacağına göre bir dizi karar alınmakta ve sesletim için bu dizilimi iletecek organlara sinirler aracılığıyla sinyaller iletilmektedir. Sesletim süreci sesleme yolundaki düzeneklerin farklı hareketleri ile hava akımının ağız içinde çeşitli yer ve biçimlerde engellenerek konuşma seslerinin çıkarılması olarak ifade edilmektedir. Sesbilgisel işleme becerileri konuşma sürecinde ve yazılı dilde sesbilgisel bilgiyi kullanma olarak ifade edilmektedir. Sesbilgisel işleme becerileri işleyen bellekte sesbilgisel bilgiyi kodlama ve uzun süreli bellekte sesbilgisel veriyi alma süreçleri ile sesbilgisel farkındalık becerilerinden ayrılmaktadır.

Sesbilgisel işleme becerileri sesbilgisel hafıza (ses temelli bir simgeleme sistemine kodlama)-sözcük dağılımı deposunun sesbilgisel kullanımı (sesbilgisel kodları hafızadan alma)-sesbilgisel farkındalık (sözel dilin ses yapısına duyarlılık düzeyi) olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Sesbilgisel farkındalık becerileri gelişimine katkıda bulunan öğeler; okuma/heceleme deneyimlerinin etkisi ve alfabe bilgisi olarak belirlenmiştir Sesbilgisel farkındalık becerilerinin gelişimi süreçlerinde birbirinden yapısal olarak ayrılmalarına rağmen işlevsel olarak birbirleriyle ilişkili olan üç yeti (sesbirimsel algı, sesbirimsel ayırım/birleştirim ve artikülasyon becerileri) kazanımının gerçekleşmesi gerekmektedir. Sesbilgisel farkındalık becerileri ve artikülasyon becerileri arasında organik geçişliliğin sağlanabileceği vurgulanmıştır (Yücel, 2009: 1-7, 14-18, 190).

Dil ve konuşma terapisi uzmanlarınca motor konuşma bozuklukları türlerinin kompleks nöral entegrasyon ve hızlı fizyolojik koordinasyon özellikleri ekseninde duyuşsal ve nöromotorsal süreçler düzeyinde nöroanatmik ve nöropsikolojik etmenler çerçevesinde yapılanan, merkezi ve çevresel sinir sistemi lezyonlarına ve hasarlarına (vasküler/travmatik/enfeksiyonel/neoplastik/metabolik) bağlı olarak oluşan, sesletim düzeneğini kontrol eden kaslarda spastisite/flaksidite/koordinasyon bozukluğu sonucu solunum/ fonasyon/ artikülasyon/ rezonans/ prozodi bileşenlerini etkileyen nöromotor sorunlar kaynaklı ortaya çıktığı vurgulanmıştır (Url <<http://www.dilkom.anadolu.edu.tr/motorkonusmabozukluklari.php>>).

Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Kullanıcı Profili/THMFNS KP içerisinde aktif bir biçimde yer alan bireylerin nöroanatmik ve nöropsikolojik etmenler ekseninde yapılanan farklı motor konuşma bozuklukları (işitilebilir inspirasyon, soluksuz fonasyon, yetersiz vital kapasite, hipernazalite, nazal emisyon, zayıf solunum desteği, net anlaşılmayan ünlü/ünsüz üretimi, değişken ve azalan vurgu nitelikleri, tek düze ses şiddeti ve

perde kontrolü, sert/soluklu ses kalitesi, bozuk/yetersiz sesletim ve prosodi, kısa/kesik/soluklu monoton konuşma, ses/hece/konuşma duraklamaları)nın giderilebilmesi için; Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonetik Terapi Uygulamaları/THMFNS FTU (Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi İşitsel Ayırt Etme Testi/THMFNS İAT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Artikülasyon Testi/THMFNS AT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesçil Çözümleme Testi/THMFNS SÇT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesbilgisel/Şekilbilgisel/Sözvarlıksal Ölçütleri Belirleme Testi/THMFNS ŞŞSÖBT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Öğretim Oturumları/THMFNS FFYÖÖ, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Değerlendirme Grubu/THMFNS FFYDG vb gibi verilerin) oluşum/gelişim evrelerinin tamamlanması gerekmektedir.

4. BULGULAR

Yerel/evrensel fonolojik/sesbilimsel ve müzikolojik/müzikbilimsel yasalar ekseninde yapılan ses/konuşma özelliklerinin halkbilim analiz modellerinden biri olan performans teori (halkbilimsel ekseninde her türlü folklorik terim/kavram/öge-halkdilsel varyant/değişke/çeşitlenme: Çobanoğlu, 1999) ve etnomüzikolojide dilbilimsel yaklaşımlar (etnomüzikbilimsel ekseninde her türlü etnomüzikolojik terim/kavram/öge-etnomüzikodilsel varyant/değişke/çeşitlenme: Stone, 2008) ekseninde sözel/sanatsal bir performans türü olarak tanımlanan Türk halk müziği edebi/müzikal metinlerinin kuramsal/ıcrasal altyapısında yerel/evrensel ilintilerle birlikte sesbilgisi/şekilbilgisi/sözvarlığı ölçütleri düzeyinde varlığını sürdürdüğü vurgulanmıştır.

Yerel/evrensel fonolojik/sesbilimsel ve müzikolojik/müzikbilimsel yasalar ekseninde ses/konuşma özellikleri düzeyinde yapılan Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Veritabanı/THMFNS V (Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Alfabe Veritabanı/THMFNS AV, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Ses Veritabanı/THMFNS SV, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sözlük Veritabanı/THMFNS SzV, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Eser Veritabanı/THMFNS EV, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonotaktik Olasılık Hesaplayıcı Veritabanı/THMFNS FOHV), Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonetik Terapi Uygulamaları/THMFNS FTU (Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Gelişim Süreçleri/THMFNS FFYGS, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi İşitsel Ayırt Etme Testi/THMFNS İAT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Artikülasyon Testi/THMFNS AT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesçil Çözümleme Testi/THMFNS SÇT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Sesbilgisel/Şekilbilgisel/Sözvarlıksal Ölçütleri Belirleme Testi/THMFNS ŞŞSÖBT, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Öğretim Oturumları/THMFNS FFYÖÖ, Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi Fonolojik Farkındalık Yetileri Değerlendirme Grubu/THMFNS FFYDG) oluşum/gelişim ve eğitsel/öğretisel uygulamalara aktarım/adaptasyon süreçlerinin KayPENTAX® (Kay Elektrik Şirketi & PENTAX Medikal Şirketi) Motor Konuşma Profili Model 5141 örnekleme üzerinden gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Bicil, Y., & Demir, G., (2012). IPA Turca: Kural Tabanlı Türkçe Fonetik Dönüştürücü Programı/KTTDFP. TÜBİTAK Ulusal Elektronik Ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü/UEKAE'nde Çoklu-Ortam Teknolojileri Araştırma Ve Geliştirme Laboratuvarı, Gebze & İstanbul.
- Buder, Eugene, H., & Wolf, T., (2003). Instrumental And Perceptual Evaluations Of Two Related Singers. Journal Of Voice Vol 17 No 2 June 2003, pp. 228-244.
- Caferoğlu, A., (1964-1965). Anadolu Ağızları Ünlü Ve Konson Değişmeleri. (Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1963-1964'ten Ayrıbasım), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 1-33.
- Carroll, L. M., & Sataloff, R. T., (1991). The Singing Voice, Professional Voice. Raven Press Ltd., New York, p. 382, 385.
- Cevanşir, B., & Gürel, G., (1982). Foniatri. Sanal Matbaacılık, İstanbul, s. 74, 77.
- Çobanoğlu, Ö., (1999). Halkbilimi Kuramları Ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Demir, G., (2011). Dil-Müzik İlişkisi Ekseninde Yapılan Türk Halk Müziği Yöresel Ağız Özelliklerinin Fonetik Notasyonu. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Programı (Tez Danışmanı: Prof. Erol Parlak), İstanbul/Türkiye.
- Demir, N., (2002/4). Ağız Terimi Üzerine. Türkbilig Yayınları.

- Demir, N., (2009). Ağız Dokümantasyonu Niçin Gereklidir. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı (25-30 Mart 2008 Şanlıurfa), TDK Yayınları, Ankara.
- Demir, N., (2010). Türkçede Varyasyon Üzerine. Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, Sayı 17 (2).
- Demir, N., (2012). Türkçe Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları. Dialektolog Dergisi (Ağız Araştırmaları Dergisi) Sayı (4), Yaz 2012.
- Denizoğlu, İ., (2005). Vokoloji Ders Notları. (Url<http://www.fonomed.net/ders_notlari.asp>) (Erişim Tarihi: 29.03.2014).
- Denizoğlu, İ., (2008). Ses Terapileri. (Url<<http://fonomed.net/pages/sesterapileri.pdf>>) (Erişim Tarihi: 29.03.2014).
- Denizoğlu, İ., (2012). Klinik Vokoloji (Ses Terapileri). Adana Nobel Bookstore, Adana. ISBN: 978-605-397-143-6, s. 1-40.
- Ercilasun, A. B., (1999). Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları: vol. 697, Ankara, s. 43-48.
- Erdem, İ., (2013). Konuşma Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Konuşma Bozuklukları Ve Bunları Düzeltme Yolları. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, ISSN: 1308-9196, Yıl: 6, Sayı: 11, Ocak 2013.
- Erem, T., & Sevin N., (1947). Milletlerarası Fonetik İşaretlerle Konuşma Dilimiz. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Ergenç, İ., (2002). Konuşma Dili Ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü. Multilingual Yabancı Dil Yayınları, Baskı Matbaa, İstanbul.
- Estis, J. M., & Coblenz, J. K., & Moore, R. E., (2009). Effects Of Increasing Time Delays On Pitch-Matching Accuracy In Trained Singers And Untrained Individuals. Journal Of Voice Vol 23 No 4 July 2009, pp. 439-445.
- Estis, J. M., & Dean-Clayton, A., & Moore, R. E., & Rowell, T. L., (2011). Pitch-Matching Accuracy In Trained Singers And Untrained Individuals: The Impact Of Musical Interference And Noise. Journal Of Voice Vol 25 No 2 March 2011, pp. 173-180.
- Evren, G. F., (2013). Programlı Bir Ses Eğitimi Kapsamında Dil-Konuşma Öğesi. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi. Yıl/Year: 2013 Cilt/Volume: 2 Sayı/Issue: 5, Sayfalar/Pages: 50-60.
- Evren, G. F., (y.b.). Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hastalıklarının Tedavisinde Kullanımı. (Url <http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=4909>).
- Gorman, K., (2013). Generative Phonotactics. The University Of Pennsylvania Linguistic Department, (Published Doctor Of Philosophy Thesis), Pennsylvania.
- Helvacı, A., (2003). Ses Eğitiminde Register ve Rezonans. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim 2003, İnönü Üniversitesi, Malatya, s. 124-129.
- IPA., (1999). Handbook Of The International Phonetic Association: A Guide To The Use Of The International Phonetic Alphabet. Cambridge University Press, Cambridge.
- Jennings, J. J., & Kuehn, D. P., (2008). The Effects Of Frequency Range, Vowel, Dynamic Loudness Level And Gender On Nasalance In Amateur And Classically Trained Singers. Journal of Voice Vol 22 No 1 Jan 2008, pp. 75-89.
- Kaplan, A., (2015). Konuşma Aygıtında Sesi Anlamlandırma Olanakları. VI. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu. 28-30 Mayıs 2015, Kütahya, s. 38-47.
- Kılıç, M. A., (1999). Ses Bozuklukları: Yeni Bir Sınıflandırma Sistemi. Ç.Ü. Tıp Fakültesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, Cilt 8, Sayı 3, Yıl 1999, ISSN 1300-3755.
- Kılıç, M. A., (1999). Ses Bozukluklarının Tedavisinde Vurgu Yöntemi. Kulak Burun Boğaz İhtisas Dergisi Nisan 1999, Yıl 9, Cilt 6, Sayı 1, s. 115-119.
- Kılıç, M. A., (1999/2000). Konuşma Ve Dil Bozuklukları. KBB Hastalıklarında Mezuniyet Sonrası Eğitimi Toplantısı, 28-30 Nisan 2000, Kapadokya.

- Kılıç, M. A., (2002). Larenksin Fonksiyonel Anatomisi Ve Ses Fizyolojisi. T Klin JENT 2002, 2 (S).
- Kılıç, M. A., (2010). Ses Problemi Olan Hastanın Objektif Ve Subjektif Yöntemlerle Değerlendirilmesi. Curr PracrORL 2010, 6(2), s. 257-265.
- Kılıç, M. A., (2013). Ses Terapisi Olarak Biyolojik Geribildirim Yöntemi. Türkiye Klinikleri JENT-Special Topics 2013; 6(2), s. 41-5.
- Kılıç, M. A., (2013). Ses Terapisi Olarak Vurgu Yöntemi. Türkiye Klinikleri JENT-Special Topics 2013; 6(2), s. 16-21.
- Koçak, İ., (y.b.). Ses Terapisinde Şan Egzersizlerinin Kullanımı. (Url <<http://www.drkocak.com/id15.html>>) & (Url<<http://drkocak.com/ses-terapisinde-san-egzersizlerinin-kullanimi/>>).
- Korkmaz, B., (Ed.) (2008). 100 Soruda Dil ve Konuşma Bozuklukları. Doğan Kitap, İstanbul.
- Lamarche, A., & Ternström, S., (2008). An Exploration Of Skin Acceleration Level As A Measure Of Phonatory Function In Singing. Journal Of Voice Vol 22 No 1 Jan 2008, pp. 10-22.
- Laukkanen, A. M., & Mickelson, N. P., & Laitala, M., & Syrjä, T., & Salo, A., & Sihvo, M., (2004). The Effects Of Hear Fones On Speaking And Singing Voice Quality. Journal Of Voice Vol 18 No 4 Dec 2004, pp. 475-487.
- Madran, F. G., (2013). Tam Protezlerde Fonasyon. Bitirme Tezi, Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı, İzmir/Türkiye.
- Malkoç, T., (1998). Ses Eğitiminin Ergenlik Döneminde Ses Fonksiyonları Üzerindeki Etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, s.89.
- Morrow, S. L., & Conner, N. P., (2011). Comparison Of Voice-Use Profiles Between Elementary Classroom And Music Teachers. Journal Of Voice Vol 25 No 3 May 2011, pp. 367-372.
- Motor Konuşma Profili Model 5141., KayPENTAX®, A Division of PENTAX Medical Company, 3 Paragon Drive, Montvale, NJ 07645-1725, USA. (Url<www.kaypentax.com>).
- Ömür, M., (1995). Sesin Özelliklerine Bir Bakış. Cumhuriyet Bilim ve Teknik, İstanbul, s.407-11.
- Özbek, M., (2010). Urfa Türkülerinin Dil Ve Anlatım Özellikleri. İstanbul Üniversitesi SBE Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Bilim Dalı, (Yayımlanmış Doktora Tezi), İstanbul/Türkiye.
- Pekacar, Ç., & Güner-Dilek, F., (2009). Uluslararası Fonetik Alfabe Ve Türkiye'de Ağız Araştırmaları. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı (25-30 Mart 2008 Şanlıurfa), Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 989, Ankara.
- Radhakrishnan, M., (2011). Musicolinguistic Artistry Of Niraval In Carnatic Vocal Music. Australian National University/ANU Research Repository Proceedings Of The 42nd Australian Linguistic Society Conference, Australia.
- Roach, P., (1992). Introducing Phonetics. Penguin English Press, England.
- Sağır, M., (1999). Ağız Çalışmalarında Çeviri yazı, Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları: vol. 697, Ankara, s. 126-138.
- Saruhan, Ş., (2014). Bir Meleksi'den Hayali Yaratık'a Dönüş Hikâyesi: Kastratolar. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 1, Mart 2014, s. 561-572.
- Saruhan, Ş., (2014). Opera Şarkıcılığında Bir Dönüm Noktası: Do Di Petto. Tarih Okulu Dergisi (TOD), Mart 2014, Yıl 7, Sayı XVII, ss. 661-679, DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh468>.
- Saruhan, Ş., (2014). Opera Şarkıcılığında Metinsel Anlaşılabilirlik Problemi Ve Nedenleri. International Journal of Social Science, Number: 27, pp. 553-573, Autumn I 2014, Doi Number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2411>.
- Saruhan, Ş., (y.b.). Kadın Opera Şarkıcılarında Formant Uyarlama Tekniği Örneğiyle, Şarkıcılıkta Tınının Oluşum Bağlantıları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 32, ss. 675-689. (Url<www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581>).
- Sherer, T. D., (1994). Prosodic Phonotactics. Doctor Of Philosophy Thesis, The Graduate School Of the University of Massachusetts Amherst Department of Linguistics, Amherst.

- Stone, R. M., (2008). Theory For Ethnomusicology. Pearson Press, New Jersey.
- Şenocak, F., (1983). Kulak-Burun-Boğazda Semptom ve Sendromlar, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, No: 123, İstanbul, s.369-405.
- Şenocak, F., (1990). Profesyonel Ses, Sahne Ve Benzeri Sanatkârların Özel Sorunları. Otolarengolojide ve Sanat Dallarında Disfoniler Uluslararası Sempozyumu, İstanbul, s.119
- Tang, L, & Judith A., & Boliek, C. A., & Rieger, J. M., (2008). Laryngeal And Respiratory Behavior During Pitch Change In Professional Singers. Journal Of Voice Vol 2 No 6 Nov 2008, pp. 622-633.
- TDK., (1945). Türk Dialektleri Çeviriyazı Sistemi. Cumhuriyet Matbaası, İstanbul.
- TDK., (1963-1982). Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü. C. I-XII, Ankara: TDK Yayınları.
- 1 Töreyn, A. M., (2008). Ses Eğitimi (Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler).Gençlik Kitabevi, Ankara.
- Vural, T., (1990). Ses Sanatkarlarında Ses bozukluklarının Teşhis ve Tedavisi, Otolarengolojide ve Sanat Dallarında Disfoniler Uluslararası Sempozyumu, İstanbul, s.60.
- Yavuzer, A., & Öğüt, F., & Kalaycı, T., & Çeltiklioğlu, F., & Bakır, H., (y.b.). Ses Sanatçılarına Foniatrik Yaklaşım. (Url<<http://www.tkbbv.org.tr/dergi.aspx?Dergi=38&yil=1999&makale=4508>>).
- Yiğit, N., & Evren, G. F., (2015). Ses Eğitimi Yöntem ve Tekniklerinin İngilizce Konuşma Eğitiminde Kullanılabilirliği. International Journal of Languages' Education and Teaching ISSN: 2198-4999, Mannheim-GERMANY, UDES 2015, pp. 1074-1093.
- Yiğit, N., & Evren, G. F., (y.b.). Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hastalıklarının Tedavisinde Kullanımı. (Url<http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=4909>).
- Yiğit, N., (2004). Sesini Profesyonel Olarak Kullanan Veya Kullanacak Olan Bireylerde Karşılaşılan Ses Sorunları Ve Nedenleri. 1924-2004 Müzik Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta.
- Yiğit, N., (2010). Profesyonel Ses Eğitimi Alan Bireylerin Ses Özelliklerinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 4, Yıl: 2010, Sayfa: 75-93, ISSN: 1302-3284.
- Yiğit, N., (2012). Profesyonel Ses. Kastamonu Eğitim Dergisi, Eylül 2012 Cilt:20 No:3, ss. 955-964.
- Yücel., D., (2009). Sesbilgisel Farkındalık (Fonolojik Farkındalık) Eğitiminin Okuma Sorunu Olan Çocuklar Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Programı, Ankara, Türkiye.
- Zeitels, S. M., & Hillman, R. E., & Desloge, R., & Mauri, M., & Doyle, P. B., (2002). Phonosurgery In Singers And Performing Artists: Treatment Outcomes, Management Theories And Future Directions. Annals Of Otol Vol 111 No 12 Suppl 190 Dec 2002, pp. 21-40.

ELEKTRONİK REFERANS LİSTESİ

- Url<<http://www.pentax.com.tr/tr/product/14747/cameras.html>> (Erişim Tarihi: 09.11.2015).
- Url<<http://www.pentaxturkey.com/index.php?topic=1952.0>> (Erişim Tarihi: 22.11.2015).
- Url<<http://us.pentaxmedical.com/>> (Erişim Tarihi: 06.11.2015).
- Url<<http://jproc.ca/rrp/sonagraph.html>> (Erişim Tarihi: 27.11.2015).
- Url<<http://www.kayelectric.coop/content/about-us-0>> (Erişim Tarihi: 19.11.2015).
- Url<<http://www.kaypentax.com>> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<<http://www.kayelemetrics.com>> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<<http://www.pentaxmedical.com>> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<www.speechtech.com/pdb2.html> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<http://comd.uh.edu/facultyandstaff/mchenry_m_srlab.html> (Erişim Tarihi: 23.11.2015).
- Url<<https://music.ku.edu/vocology-lab>> (Erişim Tarihi: 01.12.2015).

- Url<<http://cmed.faculty.ku.edu/chovoped/voclab/>> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<<http://www.rider.edu/wcc/undergraduate-programs/voice-performance>> (Erişim Tarihi: 16.11.2015).
- Url<<http://www.tdk.gov.tr>> (Erişim Tarihi: 03.05.2014).
- Url<<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>> Tez No: 263098, (Erişim Tarihi: 03.05.2014).
- Url<http://www.kaypentax.com/index.php?option=com_aboutkay&task=editShow&rec_id=1&menu_id=0&controller=aboutkay_cmphp&Itemid=2> (Erişim Tarihi: 01.12.2015).
- Url<http://www.kayelemetrics.com/index.php?option=com_product&view=product&Itemid=3>(Erişim Tarihi: 02.12.2015).
- Url<http://www.berrycreative.biz/Pdfs/KayPentax_Acquisition_Pentax_Backgrounder.pdf> (Erişim Tarihi: 03.12.2015).
- Url<<http://www.erisci.com/?ID=69&KatID=49&islem=Detay#!video-phonetics-program-and-database/chj0>> (Erişim Tarihi: 10.11.2015).
- Url<<http://new.oberlin.edu/conservatory/departments/voice/vocal-arts-center/equipment.dot>> (Erişim Tarihi: 13.11.2015).
- Url<http://www.ncvs.org/products_academy.html&www.ncvs.org/ncvs/info/singers/index.html> (Erişim Tarihi: 01.12.2015).
- Url<http://www.trnnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=701&ad=GELE%20GELE%20GELD%DDK%20B%DR%20KARA%20TA%DEA> (Erişim Tarihi: 03.05.2014).